

Instanties bleken machteloos bij ondergang Betex

Ex-werkneemsters voor het confectie-atelier in Schinveld, dat zij zes dagen — tevergeefs — bezet hebben gehouden. (Foto Paul Mellaart)

Door MAGDA DE VETTEN

SCHINVELD, 12 aug. —

"We hebben voor de verandering een blauw formulier gekregen in plaats van een wit. Dan kunnen ze bij het arbeidsbureau zien dat we allemaal van Betex komen". Haar stem klinkt cynisch als de ex-werkneemster van het failliete confectie-atelier Betex in Schinveld een document van de Bedrijfsvereniging Kleding omhoog houdt. De bezettingsactie waarmee zij en haar collega's vorige week de sluiting van het bedrijfje probeerden te voorkomen, is mislukt; ze valt weer onder de WW.

De voorgeschiedenis is triest. Een ondernemer uit de Randstad opende in maart van dit jaar atelier Betex, nadat hij de boedel van een zelfde failliet bedrijfje in Schinveld had opgekocht. "Ik koop failliete bedrijven en maak die weer gezond", vertelde hij tegen Henk van den Berg, de secre-

Het confectiebedrijf Betex in het Limburgse Schinveld is door de rechtbank van Maastricht failliet verklaard. De BV, die niet eens een BV bleek te zijn, heeft geen premies afgedragen aan de bedrijfsvereniging en maakte forse schulden bij bank en leveranciers. De directeur van Betex is in hechtenis genomen. Gemeente, vakbonden en arbeidsbureau moesten lijdzaam toezien hoe veertig vrouwen op straat kwamen te staan.

taris van de Algemene bond van werknemers (ABW), een Limburgse vakbond met 5000 leden. "Als zo'n man een goede babbel heeft, dan vreet je dat van 'm", zegt Van den Berg nu spijtig.

Spoorloos

Het ontbrak de nieuwe directeur niet aan arbeidskrachten. In Schinveld, gelegen in de oostelijke mijnstreek tussen Heerlen en Sittard, liepen nog genoeg vrouwen werkloos rond na het faillissement van zijn voorganger. Met twintig Nederlandse en zeventien Belgische vrouwen ging het bedrijf van start.

De Belgische werknemers stapten begin deze maand op nadat een deel van het loon uitbleef en een toegezegde nieuwe vestiging in België niet van de grond bleek te komen. De directeur verdween daarop spoorloos. Een verhuurbedrijf haalde voor alle zekerheid een aantal naaimachines uit het atelier. Om te voorkomen dat het hele bedrijf leeggehaald zou worden, gingen de Nederlandse werknemers tot een bezetting van het atelier over.

De hoop die Van den Berg had op arbeiderszelfbestuur bleek ijdel: het atelier had teveel leerlingnaisters en bovendien heerste er een chaos tijdens de bezetting, toen werd doorgewerkt aan een Duitse order. De werknemers gaven het op. Gisteren meldden de eersten zich bij het arbeidsbureau.

Boven water

Na speurwerk van vooral de districtsbestuurder van de FNV, Harm Duursma, is de eigenaar van het atelier weer boven water gekomen. De man bleek een valse naam te hebben opgegeven en er liep een opsporingsbevel, omdat hij na het faillissement van drie horecabedrijven nog goederen had verkocht.

Verder stond Betex niet ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. "Die BV bestaat dus niet", aldus Duursma. Door middel van een val stelde hij de politie in staat de directeur te arresteren. Vier middenstanders hebben inmiddels een strafklacht tegen hem ingediend.

De werknemers tonen opvallend weinig wrok tegenover hun vroegere baas, vindt Duursma. "Ze blijven toch mild over hem spreken".

Inderdaad noemen de vrouwen hem een "goede man". "Of we kwaad zijn? Nee. Hij heeft geen winst aan ons willen hebben. Anders was hij vóór de vakantie wel met het vakantiegeld verdwenen". We praten met enkele werknemers temidden van de stoffelijke resten van het atelier: naaimachines, lockmachines voor de afwerking van kleding, "bokken" om kleren overheen te hangen.

Tallose lege koffiekopjes, oude kranten en leesportefeuilles herinneren aan de zesdaagse bezetting. De vroegere „bandleidster“, het hoofd van een groepje naaisters, toont een fruitmand met één peer erin. „Sympathiebetuiging van de plaatselijke PvdA“.

Iedere dag was hij weer even vriendelijk, vervolgt een van de vrouwen. We hebben nog nooit zo'n baas gehad.“ Een ander: „Als hij vanmiddag komt en zegt: Kom mee, we gaan weer aan het werk, dan doe ik dat“.

„Die man kon goed met mensen omgaan. Hij nam iedereen voor zich in“, beaamt Henk van den Berg die de club vergezelt. Volgens hem gelden op veel confectionie-ateliers strenge regels: niet praten en toiletbezoek op vastgestelde tijden. Een baas die bij een verlate uitbetaling van het loon bossen bloemen laat aanrukken en op koninginnedag voor tompoucen met oranje gelei zorgt, steekt daar gunstig bij af.

Arbeidsbureau

Ook FNV-man Duursma is geneigd de schuld voor een deel buiten de ex-directeur van Betex te zoeken. Het gewestelijk arbeidsbureau in Brunssum had de betrouwbaarheid en solvabiliteit van Betex moeten onderzoeken, alvorens er mensen naar te verwijzen, vindt de bestuurder.

Volgens directrice M. Jeurissen

van het arbeidsbureau, dat vijf vrouwen naar Betex verwees, is het onmogelijk om van elke werkgever na te gaan of de formaliteiten **in** orde zijn. "Als een bedrijf start is er vaak een rommelige aanloopperiode. Daardoor heeft de ondernemer niet overal tijd voor. En bovendien: is een bedrijf wél betrouwbaar als het bij de Kamer van Koophandel staat ingeschreven?"

Niettemin is Jeurissen door de **gebeurtenissen** bij Betex "voorzichtiger" geworden. Zij zegt **in** het vervolg het bestand van de kamers van koophandel te zullen raadplegen.

Vakbondsman Van den Berg denkt dat gemeentebesturen **in** regio's met grote werkloosheid het niet zo nauw nemen met de voorschriften teneinde bedrijven binnen hun grenzen te krijgen of te houden. „Maar wij als vakbond doen daar vrolijk aan mee”, zo steekt hij de hand **in** eigen boezem. „Ook wij dringen aan op een zo vlot mogelijke behandeling van vestigingsaanvragen.”

Dat **Schinveld** een hoog werkloosheidscijfer heeft is een feit. **In** een dorp met 5000 inwoners, waarin naar schatting van de gemeente 12,5 procent van de mannelijke en twintig procent van de vrouwelijke beroepsbevolking werkloos is, tikken twintig extra WW-ers aardig aan. "Dood en dood jammer", noemt gemeentesecretaris J. Pagen dan ook het

verlies van arbeidsplaatsen in zijn dorp.

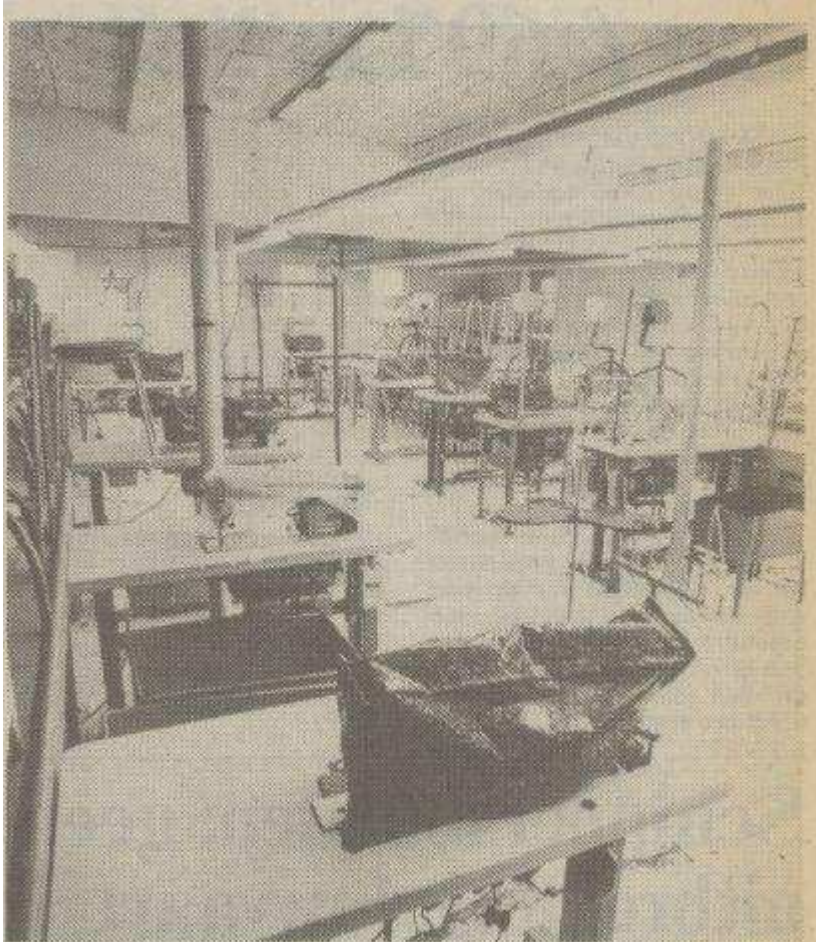
Voor de werkgelegenheid die in de jaren zestig in de Limburgse mijnstreek verloren ging is maar weinig nieuwe in de plaats gekomen. **Schinveld** is daardoor een agrarisch dorp gebleven. Veel bewoners vinden werk bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en het Centraal planbureau, die vanuit de randstad naar Heerlen zijn verplaatst.

Soepel

Met Betex heeft Pagen niets te maken gehad. In het gebouw van het atelier had al eenzelfde bedrijf gezeten, zodat de eigenaar geen hinderwetvergunning hoefde aan te vragen. "Dan kunnen wij verder niets doen", aldus Pagen.

De secretaris zegt dat de gemeente soepelheid betracht bij het verstrekken van vergunningen, maar "voor zover de wetgeving dat toelaat".

Het doek voor Betex is dus gevallen. Vakbondsman Van den Berg geeft de moed echter nog niet op: hij wil het atelier — met een nieuwe bedrijfsleiding — door de werknemers laten voortzetten. Volgens Van den Berg moet daar winst uit te slepen zijn. "Ik ga niet met m'n poten omhoog liggen voor ik dood ben", zegt hij strijdlustig.

Dit is wat er overbleef van het atelier Betex, nadat een schuldeiser zijn aandeel had weggehaald. (Foto Paul Mellaart)